

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ

Ступінь вищої освіти	магістр	Форма навчання	денна/заочна	Навчальний рік/семестр	2023/2024 ІІ/3
----------------------	---------	----------------	--------------	------------------------	-------------------

Силабус

Назва навчальної дисципліни	Педагогічна практика
Кафедра	Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти
Освітня програма	013 Початкова освіта
Тип дисципліни, кількість кредитів та годин (лекції/практичні/семінарські/лабораторні заняття/самостійна робота)	Тип дисципліни (<u>обов'язкова</u> чи <u>вибіркова</u>): Кількість кредитів: 8 Тривалість практики: 5 тижнів, 240 год. Вид контролю: залік
Викладач(і) відповідальний(і) за викладання навчальної дисципліни (імена, прізвища, наукові ступені і звання, адреса електронної пошти викладача/ів)	Біда Олена Анатоліївна, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти e-mail: tetyanna@ukr.net
Пререквізити навчальної дисципліни	Інноваційні методи навчання у початковій школі, Теорія та методика навчання у початкових класах, Новітні технології вивчення освітньої галузі: "Громадянська та історична", Новітні технології викладання мовно-літературної освітньої галузі в початковій школі, Інтегративне вивчення освітніх галузей „Мистецька” та "Технологічна", Теорії та технології вивчення освітніх галузей: "Математична" та "Природнича"
Анотація дисципліни, мета, завдання та очікувані програмні результати навчальної дисципліни, загальні та фахові компетентності, основна тематика дисципліни	Анотація дисципліни Виробнича практика з підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за своїм змістом має сприяти поглибленому вивченню професійної діяльності вчителя початкової на основі засвоєних теоретичних знань із дисциплін психолого-педагогічного циклу, фахових дисциплін і методики їх навчання, сформованих знань, умінь і навичок з виховної роботи. Практична підготовка забезпечує встановлення безпосереднього зв'язку між теорією та практикою, оскільки в

умовах реальної професійної діяльності відбувається інтеграція теоретичних знань і практичних умінь здобувачів вищої освіти, що зумовлює оволодіння ними складниками професійної компетентності.

Метою виробничої практики є оволодіння здобувачами вищої освіти системою компетентностей для виконання комплексу функціональних обов'язків учителя початкової школи; поглиблення і закріплення теоретичних знань з педагогіки, психології та методик початкового навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у ВНЗ та застосування їх під час виконання конкретних педагогічних завдань у школі; формування і розвиток у майбутніх учителів педагогічної майстерності під час виконання ними обов'язків вчителя-класовода; виховання інтелектуальних, моральних, естетичних та інших якостей, інтересу і любові до обраної професії, потреби до самоосвіти, вироблення творчого, навчально-науково дослідницького підходу до педагогічної діяльності; апробація на практиці набутих знань та умінь у галузі психодіагностики та психокорекції та їх закріплення, використання в професійній діяльності методів і засобів психокорекційної та психодіагностичної роботи; вдосконалення організаторських, комунікативних, дослідницьких умінь та навичок.

Завдання практики:

- подальший розвиток і вдосконалення загальнопедагогічних умінь та навичок, набутих під час проходження практики на I-IV курсах;
- формування специфічних професійно-педагогічних умінь учителя -класовода;
- формування умінь відбирати навчальний матеріал, обґрунтовано вибирати і застосовувати різноманітні форми і прийоми навчання, технічні засоби навчання;
- застосування і поглиблення знань, набутих в процесі теоретичного навчання у ВНЗ, інтеграція знань з суспільно-політичних, психолого-педагогічних і спеціальних дисциплін;
- знаходження шляхів педагогічно правильного розв'язання завдань виховання на уроках і в позакласній роботі;
- вироблення педагогічного такту і вміння тримати себе в дитячому колективі;
- формування творчого дослідницького підходу до педагогічної діяльності;
- добирати та реалізовувати різноманітні методи і прийоми, спрямовані на творче розв'язання завдань всебічного розвитку і виховання учнів молодшого шкільного віку в сучасних умовах.
- опанування способами різнобічного вивчення особистісних проблем з метою їх подальшого розв'язання (постановка гіпотези, підбір методів дослідження та їх аналіз);
- розширення уявлень практикантів про психодіагностичний та психокорекційний процеси;
- формування навичок визначення дійсної мети та завдань

психокорекції (формулювання психологічного діагнозу та прогнозу розвитку особистості за умов здійснення корекції і за її відсутності);

- набуття умінь розробки корекційно-відновлювальних та розвивальних програм (визначення змісту, етапів психокорекції, їх планування та організація);
- оволодіння деякими прийомами, психотехніками та методами корекційно-розвивальної роботи в кожному конкретному випадку в різних вікових групах;
- набуття умінь залучати найближче соціальне оточення дитини до розв'язання її психологічних проблем;
- формування творчого дослідницького підходу до професійної діяльності, набуття досвіду планування та організації дослідження;
- набуття досвіду підготовки звітної документації та вміння оформляти поточну документацію психолога.

Компетентності

Інтегральна компетентність

Здатність компетентно розв'язувати різноаспектні комплексні задачі і проблеми психолого-педагогічного характеру в галузі початкової освіти, керуючись принципами толерантної комунікації, культурної і міжкультурної взаємодії, творчої, креативної й інноваційної професійної діяльності у виробничих ситуаціях, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК2. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Навички застосування інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК10. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Здатність працювати в команді.

ЗК11. Здатність відповідально приймати рішення з урахуванням соціальних і етичних цінностей та правових норм.

ЗК13. Здатність спілкуватися державною мовою.

ЗК14. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК15. Здатність працювати самостійно й автономно, виявляючи ініціативу та підприємливість.

ЗК16. Здатність до оволодіння сучасними знаннями для самовдосконалення й розвитку загальної та професійної культури.

Фахові компетентності

ФК-5. Здатність застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей початкової школи в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.

ФК-6. Здатність здійснювати партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу (наставництво, супервізія, інтервізія тощо).

ФК-8. Здатність організувати навчально-пізнавальну та виховну діяльність молодших школярів, організувати їхню самостійну, пошукову роботу, розробляти навчально-методичні матеріали щодо покращення якості роботи та професійної майстерності; організувати власну діяльність і конструктивну взаємодію між психологом і учасниками освітнього процесу.

ФК-9. Здатність застосовувати сучасні методи, технології, прийоми, засоби навчання і виховання у сфері початкової освіти, опираючись на знання з психолого-педагогічних дисциплін, предметних методик.

ФК-10. Здатність надавати методичний супровід освітньої діяльності початкової школи, застосування новітніх методик у початковій школі, здатність використовувати досягнення психолого-педагогічної науки та практики в освітній діяльності.

ФК-13. Здатність генерувати нові ідеї та креативність у професійній сфері; супроводжувати впровадження в освітню програму нових методів навчання в початковій освіті угорськомовних меншин; взаємодія з соціальними інститутами, зокрема з іноземними, щодо створення системи забезпечення якості освіти; здатність до вивчення потенційних можливостей і специфічних культурних потреб учнів, реалізації індивідуальних програм супроводу.

ФК-15. Здатність провадити практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу) із використанням науково верифікованих методів і технік; здатність організувати та реалізовувати просвітницьку й освітню діяльність, надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

Очікувані результати навчання

ПРН-4. Знати традиційні та інноваційні технології організації і проведення методичної роботи в закладі загальної середньої освіти за напрямками, обумовленими посадовими обов'язками вчителя початкової школи.

ПРН-5. Володіти знаннями про організацію методичної та навчальної діяльності вчителя початкової школи; уміннями організувати навчально-пізнавальну та виховну діяльність молодших школярів.

ПРН-6. Знати про сучасні тенденції, закономірності розвитку технологій, методик педагогічних дисциплін; сучасні наукові, методологічні та педагогічні засади, на яких побудовані навчальні курси, предмети; методики підготовки та проведення навчального процесу в закладі загальної середньої освіти; особливості сучасних інноваційних технологій та методики їх втілення в навчальний процес.

ПРН-7. Володіти уміннями і навичками забезпечення організації освітнього процесу в навчальному закладі загальної

середньої освіти з урахуванням принципів початкової освіти, зокрема дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно-орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, компетентнісного підходу в умовах двомовного середовища.

ПРН-8. Демонструвати уміння і навички роботи вчителя початкової школи: надавати методичну допомогу вчителям за всіма напрямками програм навчання і виховання молодших школярів, готувати й проводити різні форми методичної роботи з підвищення кваліфікації: семінари, практикуми, тренінги, консультації та інші заходи методичного спрямування. Організувати роботу методичного об'єднання, методичної ради загальноосвітнього навчального закладу.

ПРН-9. Уміти визначити напрям своєї діяльності, її конкретні цілі і завдання на кожному етапі освітнього процесу і передбачати кінцевий результат; володіти методами визначення ефективності заходів, спрямованих на підвищення якості навчально-виховної роботи; уміти проектувати власну педагогічну систему у професійній діяльності.

ПРН-12. Уміти розробляти документацію щодо навчання, виховання та методичної, організаційної роботи вчителя початкової школи, інспектора, уміти аналізувати, узагальнювати і поширювати передовий педагогічний досвід.

ПРН-14. Наявність умінь для розв'язання практичних проблем виробництва, профосвіти, соціально-професійного самовизначення, самореалізації.

ПРН-15. Прогнозувати, проектувати та коригувати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітньо-виховного процесу на засадах етики професійного спілкування, застосовуючи правила мовленнєвого етикету.

ПРН-16. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПРН-17. Аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтацій.

ПРН-18. Оцінювати власну діяльність з позицій культурно-історичної, екологічної, духовної, морально-естетичної, педагогічної цінності.

ПРН-19. Готовність до систематичного підвищення своєї професійно-педагогічної майстерності; уміти усвідомлювати рівень власної діяльності, своїх здібностей, бачити причини недоліків у своїй роботі, в собі; володіти навичками самоудосконалення, уміти використовувати механізм самооцінки власних досягнень .

ПРН-20. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

Завдання практики:

Навчальна діяльність

1. Взяти участь у настановчій та підсумковій конференціях щодо організації та проходження виробничої практики;
2. Ознайомитись із освітнім закладом (бесіди з адміністрацією, педагогами, працівниками).
3. Вести щоденник виробничої практики. У щоденнику відображається зміст проведеної студентом роботи, записуються спостереження, зауваження керівників практики та власні пропозиції й рекомендації щодо оптимізації та проведення практики.
4. Розробити індивідуальний та календарний план роботи на період практики.
5. Скласти програму вивчення школяра.
6. Підібрати діагностичні методики для вивчення рівня розвитку дитини, її особистісних та міжособистісних проблем.
7. Скласти психолого-педагогічну характеристику на обраного учня.
8. Вивчити та проаналізувати зміст корекційно-відновлювальної та розвивальної діяльності шкільного психолога.

Виховна діяльність

1. Відвідування позакласних виховних заходів у своєму та інших класах, їх обговорення.
2. Підготовка, проведення та обговорення виховних заходів (внутрішньо класний та загальношкільний: конкурси, вікторини, КВК, заочні подорожі, усні журнали, екскурсії, тематичні вечори, родинні свята, зустрічі з видатними людьми тощо).
3. Підготовка і проведення індивідуальної виховної роботи з учнями.
4. Сприяти згуртуванню учнівського колективу. З цією метою на перервах, в позаурочний час проводити ігри та забави.
5. Пропагувати здоровий спосіб життя.
6. Робота з батьками. Допомога вчителю у підготовці та проведенні батьківських зборів.

Методична діяльність

1. Консультації у вчителів та методистів з організаційних та методичних питань.
2. Ознайомлення з методичним кабінетом школи, роботою методичного об'єднання вчителів початкових класів, педагогічної ради, часткова участь у методичній роботі семінарів.
3. Допомога вчителю в обладнанні кабінету.
4. Виготовлення дидактичного матеріалу та наочних посібників.
5. Опрацювання методичної літератури.
6. Вивчення шкільної документації та матеріалів передового досвіду вчителів.

	<p>7. Підготувати звіт практиканта.</p> <p>Дослідницька діяльність</p> <p>1. Психолого-педагогічне вивчення окремих учнів і колективу класу шляхом використання різних методів, спостереження за дітьми, бесіди з ними, педагогами і батьками, анкетування, узагальнення незалежних характеристик, соціологічне вивчення та ін.</p> <p>2. Опанування різними способами збору інформації (бесіди, анкетування, спостереження, опитування, аналіз результатів діяльності дитини, психодіагностичні тести та ін.).</p> <p>3. Організація діагностичного дослідження особистості вихованців, учнів (5-6 осіб) за обраним напрямом (рекомендовано 7-10 методик).</p> <p>4. Проведення діагностичного дослідження міжособистісних взаємин, для визначення місця дитини в групі (2-3 методики).</p> <p>5. Вивчити особливості дитячо-батьківських взаємовідносин обраних школярів, особливості їх спілкування з педагогами.</p> <p>6. Проаналізувати психолого-соціальну ситуацію в класі чи психологічного розвитку особистості загалом.</p> <p>7. Зробити самоаналіз своєї діяльності.</p>																																	
<p>Критерії контролю та оцінювання результатів навчання</p>	<p>Загальна оцінка підсумків роботи студента-практиканта уміщує сумарне оцінювання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - якості виконаної роботи під час практики (характеристика керівника практики); - якості наповнення та оформлення щоденника і звіту про практику; - відвідування практики; - якості захисту звіту про практику (обґрунтованість, логічність, чіткість, переконливість у доповіді та відповідях на запитання). <table border="1" data-bbox="571 1332 1428 2040"> <thead> <tr> <th><i>№</i></th> <th><i>Показники якості виконаних завдань практики</i></th> <th><i>Бали</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td>Виконання програми практики та дотримання режиму практики</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>Якісне оформлення і ведення щоденника</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>Виконаний обсяг годин та навчальних занять</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>4.</td> <td>Рівень позитивного відгуку керівника від бази практики</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Результати емпіричного психодіагностичного дослідження учня (вихованця)</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Психолого-педагогічна характеристика класу</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Психолого-педагогічна характеристика учня</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>5.</td> <td>Якісне оформлення звіту про проведену роботу згідно вимог</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>6.</td> <td>Своєчасна здача документації практики згідно вимог</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>7.</td> <td>Захист практики (обґрунтованість, логічність, ясність, переконливість у доповіді та відповідях на запитання під час захисту звіту)</td> <td>30</td> </tr> </tbody> </table>	<i>№</i>	<i>Показники якості виконаних завдань практики</i>	<i>Бали</i>	1.	Виконання програми практики та дотримання режиму практики	5	2.	Якісне оформлення і ведення щоденника	10	3.	Виконаний обсяг годин та навчальних занять	10	4.	Рівень позитивного відгуку керівника від бази практики	5		Результати емпіричного психодіагностичного дослідження учня (вихованця)	10		Психолого-педагогічна характеристика класу	5		Психолого-педагогічна характеристика учня	5	5.	Якісне оформлення звіту про проведену роботу згідно вимог	15	6.	Своєчасна здача документації практики згідно вимог	5	7.	Захист практики (обґрунтованість, логічність, ясність, переконливість у доповіді та відповідях на запитання під час захисту звіту)	30
<i>№</i>	<i>Показники якості виконаних завдань практики</i>	<i>Бали</i>																																
1.	Виконання програми практики та дотримання режиму практики	5																																
2.	Якісне оформлення і ведення щоденника	10																																
3.	Виконаний обсяг годин та навчальних занять	10																																
4.	Рівень позитивного відгуку керівника від бази практики	5																																
	Результати емпіричного психодіагностичного дослідження учня (вихованця)	10																																
	Психолого-педагогічна характеристика класу	5																																
	Психолого-педагогічна характеристика учня	5																																
5.	Якісне оформлення звіту про проведену роботу згідно вимог	15																																
6.	Своєчасна здача документації практики згідно вимог	5																																
7.	Захист практики (обґрунтованість, логічність, ясність, переконливість у доповіді та відповідях на запитання під час захисту звіту)	30																																

	обґрунтованість, логічність, ясність, переконливість у доповіді та відповідях на запитання під час захисту звіту)		
	Всього:	100	
Розподіл балів за видами діяльності			
Шкала оцінювання: національна та ECTS			
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
64–74	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
<p>Студенту, який не виконав програму практики з поважних, підтверджених документально причин, може бути надано право її повторного проходження за індивідуальним графіком із фінансуванням усіх витрат на її організацію та проведення фізичними чи юридичними особами за окремим кошторисом.</p> <p>Студент, який не виконав вимог практики або при повторному проходженні практики отримав у комісії незадовільну оцінку, відраховується з числа студентів інституту.</p>			
Інша інформація про дисципліну (технічне та програмне забезпечення дисципліни тощо)	<p style="text-align: center;">Політика щодо академічної доброчесності.</p> <p>Усі види письмових робіт перевіряються на наявність плагіату і є такими, що виконані при наявності не менше 80% оригінальності авторського тексту. Списування під час виконання письмових контрольних видів робіт заборонено. Користуватися мобільними пристроями під час проведення різних видів контролю успішності, дозволяється лише з дозволу викладача.</p> <p>Положення про академічну доброчесність в ЗУІ Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти в ЗУІ</p>		
Рекомендовані джерела (основна та допоміжна література),	<p><i>Нормативно-правова база (Закони України, Укази Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України, листи Міністерства освіти і науки України)</i></p>		

**електронні
інформаційні ресурси**

Базова

1. Бітянова М. Психолог у школі: зміст діяльності й технології. К.: Главник, 2007. 160 с.
2. Боделан О. Р. Психологічне забезпечення адаптації дітей шестирічного віку до навчальної діяльності: монографія. О.: ПНЦ АПН України, 2004. 170 с.
3. Вербенко В. Психодіагностика в початковій школі // Психолог 5(5), 2002. С. 22–24.
4. Дзюбка Л., Ставицька О. Психологічна служба початкової школи // Основи практичної психології. К.: Либідь, 1999. С. 345–356.
5. Дуткевич Т. В., Савицька О. В. Практична психологія: Вступ до спеціальності: навч. посіб. [вид. 2-ге]. К.: Центр учбової літератури, 2010. 256 с.
6. Кутішенко В. П., Ставицька С. О. Психологія розвитку та вікова психологія: практикум: навч. посіб. К.: Каравела, 2009. 448 с.
7. Панок В.Г., Цушко І.І., Обухівська А.Г. Психологічна служба системи освіти України: проблеми та шляхи розвитку // Збірник нормативноправових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України. – К.: Ніка-Центр, 2005. – С. 11-23.
8. Приходько Ю.О. Практична психологія: введення у професію. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2008. – 180 с.
9. Практикум з психодіагностики / Укладачі: Музика О. О., Остринська В. М., Остринський В. В. – Житомирський державний педагогічний інститут ім. І.Я.Франка, 1999. – 167 с
10. Сироватко О. Документація практичного психолога / О. Сироватко // Психолог. – 2002. – №10. – С. 3-6
11. Сівак С. Скринінг шкільного життя. Методика комплексного психодіагностичного вивчення стану навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. – 72 с

Допоміжна:

1. Психологічне консультування (психологічна служба - молоді) / Укладач Федорчук В. М. - Кам'янець-Подільський: Науково-видавничий відділ Кам'янець-Подільського педагогічного інституту, 1996.
2. Соціально-правові основи діяльності психологічної служби в системі освіти. Ужгород, 2000. 392 с.
3. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія: навч. посіб. К.: Академвидав, 2005. 360 с.

Інформаційний ресурс

1. Етичний кодекс психолога [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу: <http://psyua.com.ua/page/zakon.php>; www.psyjournals.org.ua
2. Лист Міністерства освіти і науки України «Стан та

- особливості діяльності психологічної служби системи освіти у 2014-2015 навчальному році» (від 25.07. 2014 р. № 1/9-374) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу: <http://psyua.com.ua/page/zakon.php>; www.psyjournals.org.ua; www.mon.gov.ua
3. Лист МОН України «Щодо організації та проведення «години психолога» у загальноосвітніх навчальних закладах» (від 04.07.12 № 1/9-488) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу: <http://psyua.com.ua/page/zakon.php>
4. Лист МОН України «Щодо планування діяльності, ведення документації і звітності усіх ланок психологічної служби системи освіти України» (27.08.2000 № 1/9-352) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу: <http://psyua.com.ua/page/zakon.php>; www.psyjournals.org.ua
5. Освітньо-кваліфікаційна характеристика та освітньо-професійна програма підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівнів «бакалавр», «спеціаліст», «магістр» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу: www.mon.gov.ua
6. Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи загальної середньої освіти (19.10.2001 № 691) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу: <http://psyua.com.ua/page/zakon.php>; www.psyjournals.org.ua
7. Положення про психологічну службу системи освіти України (03.05.99, № 127 у новій редакції наказу МОН України від 02.07.2009 №616) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу: <http://psyua.com.ua/page/zakon.php>; www.psyjournals.org.ua
8. Проблема гіперактивності [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу: www.razvivalki.ru; www.defectolog.ru; <http://uaua.info/conter/articles/1084.html>.
9. Типове положення про атестацію педагогічних працівників (із змінами згідно наказу МОН МСУ від 20.12.2011 №1473) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу: <http://psyua.com.ua/page/zakon.php>; www.mon.gov.ua